

implementation by means of architectural and artistic techniques.

Key words: Multifunctional high-rise buildings, architectural and artistic concepts, laws of morphogenesis, the structural element, architectural and artistic techniq

Анотація

В статті охарактеризовані основні напрямлення концепцій архітектурно-художественного формування багатофункціональних висотних зданий, определены особенности их реализации при помощи архитектурно-художественных приемов.

Ключевые слова: многофункциональные высотные здания, архитектурно-художественные концепции, закономерности формообразования, структурный элемент, архитектурно-художественный прием.

УДК 75.041.5

А. В. Яворська

магістрант кафедри образотворчого мистецтва,

Т. М. Зіненко

к. мист., доцент кафедри образотворчого мистецтва,

Полтавський національний технічний університет

імені Юрія Кондратюка (Україна)

ВПЛИВ ТВОРЧОСТІ ФЕДОРА КРИЧЕВСЬКОГО НА РОЗВИТОК СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розглядається творчість видатного українського художника Федора Кричевського, який завдяки своїй роботі та принципам у творчості побудував міцні підвалини для становлення та розвитку сучасного українського мистецтва.

Ключові слова: Федір Кричевський, український живопис, сучасне мистецтво.

Постановка проблеми. Для розвитку сучасної української школи живопису велику роль відіграють митці, які заклали підвалини та основні принципи малярства на початку 20 століття. Серед великої кількості митців того часу колосальну роль у мистецтві займає Федір Кричевський. Його твори у галузі жанрової картини та портрету залишаються прикладом українського академічного живопису для багатьох студентів та художників усього світу.

Аналіз основних досліджень з дотичної тематики. Творчість Федора Кричевського цікавила багатьох науковців. У якості інформаційних та теоретично – методичних джерел можна виокремити кілька публікацій, які мають своєрідне вихідне значення для даного дослідження. Актуальною для

даної роботи є праця П.Н. Мусієнка, де розглядається життя та творчість митця. Також важливим джерелом є дослідження Л.Т. Членової, де автор дає гарну характеристику творам митця та виокремлює періодизацію його творчості. У висновках дає коротку характеристику по всій його творчості висвітлює кожен з жанрів мистецтва.

Метою даного дослідження є висвітлити особливості творчості Федора Кричевського та проаналізувати вплив на розвиток сучасного українського мистецтва. Матеріал є актуальним як для студентів, так і для педагогів-керівників.

Наукова новизна роботи виражена у звуженості досліджуваної проблеми і полягає у тому, що: здійснено комплексне дослідження творів створених митцем протягом усього його життя, виділено основні твори, які мають велике значення для розвитку сучасної української школи живопису.

Основні результати. Творчість заслуженого діяча мистецтв УРСР Федора Григоровича Кричевського (1879—1947) – яскраве і самобутнє явище в українській радянській культурі. І у дореволюційний, і в радянський час його неоціненний внесок зіграв важливу роль у розвитку українського мистецтва. Творчий шлях цього великого майстра, блискучого живописця відзначається цільністю, вірністю високим реалістичним принципам.

Федір Кричевський народився 10 травня 1879 року в м. Лебедині на Харківщині (тепер Сумська область). Початкову художню освіту Кричевський одержав у Московському училищі живопису, скульптури та архітектури (1896—1901), а потім продовжив її у Петербурзькій академії мистецтв (1907—1910) у відомого баталіста Ф. Рубо. Програмна академічна картина «Наречена»(1910) принесла йому великий успіх і ствердила його творчу індивідуальність. У ній художник розкрив велику силу і значимість народних образів, що стало характерним і для всього подальшого творчого шляху. Традиційному жанровому сюжету народного побуту він надавав форму монументального узагальнення. За всю свою творчу діяльність митець створив велику кількість жанрових картин, малюнків, портретів. Найвідомішими творами митця є: «Наречена» (1910), «Три віки» (1913), триптих «Життя» (1925—1927), «Свати» (1928), «Мати» (1929), «Переможці Врангеля» (1934—1935), «Веселі доярки» (1937), цикл картин за поемою Т. Шевченка «Катерина» (1937—1940) [1]

У 20-ті роки в Академії мистецтв, як і в усьому тогочасному мистецтві, точилися запеклі суперечки, схрещувалися найрізноманітніші, часто зовсім протилежні творчі погляди і тенденції, виникали «школи», що потім знаходило своє відображення в художній практиці. Серед них найбільш значущим явищем була «школа Федора Кричевського», яка наклала відбиток на розвиток

українського мистецтва, а сьогодні стала особливо затребувана. Федір Григорович у своїй діяльності спирався на українську народну традицію, але його пошуки скоріше були пов'язані з народною картиною. Він узяв за зразок її формальні особливості з їх умовністю, яскравою декоративністю.

Творча індивідуальність Федора Кричевського розкриває філософський зміст вічних тем життя – любові, надбань, втрат. Його картина в її класичному варіанті була збагачена модерним трактуванням витонченої площинно-лінійної ритміки і гармонії наближених кольорів, пластикою середньовічного монументального настінного живопису. Суспільний та мистецький досвід привели Кричевського до масштабних форм узагальненого живопису, підкорених вимогам високої життєвої правди та співвіднесених з долею сучасників художника.

У своїй ранній творчості Ф. Кричевський був не чужий стилістиці модерну. В “Портреті Л. Старицької на золотому тлі”, побудованому на балансуванні реальності жіночого образу та умовності декоративного фону, проглядаються стилістичні навіювання мистецтва Г. Клімта. Однак яскраві фарби великої народної хустки, теплий блиск золотого тла асоціюються у нас із стародавньою українською іконою, поєднання ж пластичної об'ємності обличчя з площинною орнаментальністю одягу – відводить до традицій портретного живопису XVIII століття. Видатний майстер портретного живопису Федір Кричевський вирізняється яскравою індивідуальністю підходу до відтворення портретного образу, чіткою творчою позицією. Роботи Федора Кричевського композиційно міцно збудовані, збиті, образи узагальнені та піднесені. [2]

Роботи митця того часу вражають новизною та несподіваністю творчого виконання. У творах він віддає перевагу площинним і лінійним формам. Образ і стилістика творів свідчить про глибоке засвоєння художником давнього українського мистецтва. Митець проводить складні експерименти та пошуки у технології. Кричевський починає писати темперою, часто використовуючи як матеріал гладкі дошки й левкас (в іконописі назва ґрунта, який представляє собою крейду, розмішаний на тваринному або риб'ячому клеї, який наноситься декількома шарами на спеціально підготовлену дошку).

Однією з перших таких експериментальних творів був “Хлопчик з пташкою”(1923-1924). Робота написана темперою на вощаних ґрунтах у техніці, що імітує фреску. У цій картині митець ставить собі завдання опанувати закономірності узагальнення фрескової форми. Він у творі посилює ритмічність у розподілі колірних мас, тіні та світла, застосовує матову рівну фактуру – в результаті ця робота стилістично наближається до фрески.

Дбаючи про реалістичний рисунок, Федір Григорович завжди уникав другорядних деталей, відкидав усе зайве й несуттєве, що заважало виразності

форми. Він ні над чим так наполегливо не працював, як над композицією. В ній він бачив початок і кінець роботи над картиною. Колір для нього був лише одним із засобів художнього втілення ідейного задуму.

Багато уваги митець приділяв проблемам фактури живопису і його технології. Митець завжди був в творчих шуканнях. Усі його картини свідчать, що до жодного з художньо – живописних засобів він не залишався байдужим. Тяжіння до нового – одна з найприкметніших рис у творчості художника. В період становлення методу соціалістичного реалізму в українському образотворчому мистецтві він творчою і педагогічною діяльністю сприяв його розвитку. Слід нагадати, що коли в 20-і роки деякі апологети формалістичних напрямків намагалися прищепити молоді зневагу до реалізму, то Кричевський сказав своїм учням: “ Вчіться реалізму! Радянському народові буде потрібен тільки реалізм ”. Коли лідери формалізму звинувачували нас в ідейній відсталості й натуралізмі, він доводив, що лише реалізм завжди був і буде фундаментом справжнього мистецтва. Цю думку видатного художника підтвердило саме життя.[3, с.130]

Понад 30 років Кричевський віддав викладанню, у своїх учнях розвивав пластичне живописне мислення і образне сприйняття природи, застерігав від сліпого наслідування. Розумів Кричевський і важливість постановки, обмірковував кольоровий лад та її композиційну стрункість. Як згадувала його учениця Т. Яблонська, на постановки Федора Григоровича приходили дивитись, як на нові твори художника.[4]

Кричевський домагався від вихованців засвоєння наполегливою працею основ професійної майстерності, високого художнього смаку та ідейного розуміння завдань мистецтва, єдності форми й змісту. Це були основні вимоги професора. Можна сміливо сказати, що майстерня Кричевського зіграла важливу роль у загальному піднесенні образотворчого мистецтва Радянської України. Та й сама творчість Федора Григоровича була яскравим взірцем високого реалістичного мистецтва. [3, с.52]

З майстерні Федора Григоровича вийшли такі не схожі один на одного за своїми індивідуальними особливостями й підходом до творчості художники, як В.І. Бондаренко, Є.В. Волобуєв, С.О. Григор'єв, В.М. Костецький, С.А. Кириченко, Г.С. Меліхов, Т.Н. Яблонська. Саме вони побудували міцну основу для розвитку сучасного українського мистецтва.[5]

Нестримна енергія і творче горіння Федора Григоровича Кричевського знайшли яскраве враження в його творах, талановитих, самобутніх, глибоко національних. Вони збагатили духовну скарбницю українського народу, дістали визнання в тих, кому адресував їх художник.

Висновки. У всій своїй творчості Федір Кричевський, передусім, прагнув скласти уявлення про сучасника та його добу з високих позицій звеличення й утвердження людської особистості. Створюючи свої картини він вів велику кількість пошуків та експериментував з композицією, формою та кольором, тому його місце в українському живописі особливе й неперехідне. Його творчі здобутки відіграють велику роль у розвитку сучасного українського мистецтва та є гарним прикладом для нових поколінь митців. Сьогодні ми із упевненістю можемо констатувати, що у світовому контексті українське мистецтво посіло своє самобутнє місце, органічно поєднуючи професійну школу, сучасні тенденції та українську національну традицію.

Література

1. Свередюк Роман Український художник першої половини ХХ століття Федір Кричевський [Електронний ресурс]/ Роман Свередюк –80 Min/ 700 MB.- Київ - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. – Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. – Назва з титульного екрану.
2. Компаративний аналіз портретного живопису в українському мистецтві кінця ХІХ – початку ХХ ст./ Л.А. Корж-Радько // Вісник ХДАДМ .– Харків. – 2013. – № 3. – С. 130-134.
3. Піаніда Б.М. Федір Кричевський: спогади, статті, документи / Б.М. Піаніда. – Київ: Мистецтво, 1972. – 117 с.
4. Федір Кричевський : альбом / упорядн. Л.Т. Членова – К.: Мистецтво, 1980. – 138 с.
5. Мусієнко П.Н. Федір Григорович Кричевський: нарис життя і творчості художника / П.Н.Мусієнко. – К.: Мистецтво, 1966. – 105 с.

Abstract

In the article the work of the famous Ukrainian artist Fedor Krichevsky, who through his work in the work and principles built a strong foundation for the formation and development of contemporary Ukrainian art.

Keywords: Fyodor Krichevsky, ukrainian painting, modern art.

Анотация

В статье рассматривается творчество выдающегося украинского художника Федора Кричевского, который благодаря своей работе и принципам в творчестве построил крепкий фундамент для становления и развития современного украинского искусства.

Ключевые слова: Федор Кричевский, украинская живопись, современное искусство.